

Damespad Zuid-Holland 'Haagse Heldinnen'

Een uitgebreide centrumkaart Den Haag is verkrijgbaar op het station.

Startpunt lange route	NS Station Hollands Spoor (HS);
Startpunt verkorte route	NS Station Centraal
Eindpunt	Beeld Scheveningse Vissersvrouw, boulevard

Toelichting

- De wandeling gaat van station Den Haag (HS of CS) naar het Scheveningse strand. Per tram weer terug naar het station.
- De lange route begint bij NS station Den Haag HS en komt na ongeveer 30 min. uit bij de start van de kortere route vanaf Station CS ; voor het hele traject moet 5 á 6 uur worden uitgetrokken (inclusief kleine pauzes; zonder museumbezoek e.d.);
- De route is heel divers: beginnend bij een stukje multicultureel Den Haag (lange route), dan achtereenvolgens een cultureel en bestuurlijke 'hub', het Spui, winkelstraten, Koninklijk Den Haag, duin- en bosgebied, villabuurt, Scheveningen en de Noordzee.
- Als extra hulpmiddel bij de route is een stadsplattegrond (inclusief Scheveningen) handig; o.a. te koop op de stations HS en Centraal;

Lange route: Startpunt Station HS

Neem **hoofduitgang centrumzijde**. Voor de Jumbo links af. Eerste straat rechts in, de **Kraijenhoffstraat**. Aan het einde rechts de **Hoefkade** op. Bij kruising links de **Stationsweg** in. *Let op de spreekwoorden in verschillende talen op de stoepranden van de straathoeken*. Steek het water over; de weg heet nu **Wagenstraat**.

*Links de zogeheten 'Avenue Culinair' (**Bierkade**), met veel restaurants. Aan de kade zijn ook de startplaatsen van rondvaarten, o.a. de Ooievaart.*

Bij de eerstvolgende kruising de **Amsterdamse Veerkade** oversteken en de **Wagenstraat** vervolgen. Je bent nu onmiskenbaar in het centrum van *China Town*. Eerste zijstraat rechts in, **St. Jacobstraat**. Doorlopen tot het **Rabbiijn Maarsenplein**. Het beeld op het plein is *Adriana – wereldwijf* (1980) van de Haagse kunstenaar *Ingrid Rollema*. Doorlopen tot de muur van de tuin van de Nieuwe Kerk.

Links van de poort in de muur het monument ter herdenking van in de Tweede Wereldoorlog gedeporteerde en vermoorde joodse burgers van Den Haag). Aan de muur een oudere gedenkplaat ('Rachel, die weent over haar kinderen').

Poort in en door de tuin van de kerk lopen. Je komt nu bij het **Spui** uit; oversteken naar het **Spuiplein**. (Als de poort van de tuin dicht is, ga je rechtdoor langs de tuinmuur en de **Markthof** de **Bezemstraat** in. Bij de **Gedempte Gracht** rechtsaf. Deze komt uit op het Spui. Oversteken naar Spuiplein.

Op het Spuiplein wordt in 2019 nog volop gebouwd aan het nieuwe onderwijs- en cultuurcomplex waarin vier culturele instellingen een plek krijgen: het Residentie Orkest, het Nederlands Dans Theater, het Koninklijk Conservatorium en de stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag.

Het grote witte gebouw links aan het plein is het *stadhuis annex de bibliotheek*. Ga bij Hulshoff rechtsaf. Passeer de ingang van de bieb, ga het stadhuis in en doorloop het atrium. Verlaat het atrium aan de andere zijde, dan rechts de **Turfmarkt** op. (Het atrium is op zondag gesloten. Loop in dat geval ter rechterzijde langs het stadhuis, tot aan de Turfmarkt). Op de Turfmarkt passeer je rechts de *Haagse campus van de Universiteit Leiden*. Even verder, ook rechts, de nieuwbouw van de *Ministeries van Binnenlandse Zaken/Koninkrijksrelaties en Justitie/Veiligheid*. Aan de overkant, in de tramtunnel, de muurschildering die *Sophia den Breems* e.a. maakten van de legendarische straatmuzikant *Chuck Deeley*. Turfmarkt doorlopen. Links voor de brug het *Ministerie van Sociale Zaken/Werkgelegenheid*. Brug over en onder een gebouw doorlopen. Hierin de *ministerie van Infrastructuur/Waterstaat en Buitenlandse Zaken*. Dan rechtdoor, de hal van het **Centraal Station** in.

Startpunt Station CS en vervolg lange route

Neem de stationsuitgang **Rijnstraat** (op bord aangegeven). Rechtsaf. Als je het kantoor van Staedion bent gepasseerd, de Rijnstraat oversteken, doorlopen tot de SPAR en daar linksaf. Over de brug rechtdoor de **Herengracht** op, vervolgens rechtdoor de **Korte Poten** in. Na een paar minuten zie je aan je rechterhand een plein, **Plein** genaamd. Aan het Plein gebouwen van de Tweede Kamer. Het Plein diagonaal oversteken, tot bij het museum Mauritshuis.

Beroemdste 'bewoonster' is het Meisje met de Parel. Het kost ongeveer 30 min. om haar even te groeten.

Voor het Mauritshuis links via de poort het **Binnenhof** oplopen. Je bent nu in het regeringscentrum met o.a. de Ridderzaal. Verlaat het Binnenhof aan de tegenovergestelde kant, oversteken. Je komt dan op een ander plein: het **Buitenhof**.

Daar staat o.a. een (Pathé)bioscoop in Jugendstil en een kiosk van Berlage. Aan het eind van het plein is links om de hoek de ingang van de negentiende-eeuwse Passage. Rechts de voormalige Bonneterie, nu H&M.

Je bent nu in de Gravenstraat. Voor het beroemde café 't Goude Hoofd rechtsaf, de **Hoogstraat** in. Na een paar minuten rechtsaf de **Plaats** op. Blijft aan de linkerkant lopen. Bij de kruising met de **Kneuterdijk** oversteken, dan rechtsaf oversteken en dan linksaf. Vervolgens langs het water van de **Hofvijver** lopen. Je hebt dan een mooi zicht op de patriciërshuizen en stadspaleisjes links, aan de overkant van de weg.

Aan het einde van de Hofvijver kom je bij de **Korte Vijverberg**. Links de zebra over, stukje rechtdoor en dan links het **Lange Voorhout** op. Neem het middenpad voor een mooi zicht. Aan de linkerkant passeer je de oud-Haagse Bodega de Posthoorn op nr. 39a. Fijn voor koffie/thee of iets anders.

De route volgt het Lange Voorhout, je maakt dus een bocht naar links. Na ongeveer 75 meter aan de linkerkant op nr. 15 *Galerie Pulchri*, voor Kunst & Koffie (gratis toegang). Even later, ook links, het beeld van Couperus (van Kees Verkade), de schepper van *Eline Veere*. Aan het einde van het Lange Voorhout rechts de Kloosterkerk.

Steek aan het einde van het **Lange Voorhout** over en ga rechtdoor langs het *Indische restaurant Garuda* de **Heulstraat** in. Aan het einde rechtsaf. Na ongeveer 20 meter links is het *Paleis Noordeinde*, werkpaleis van koning Willem Alexander. Een beetje verstopt op het plein tegenover het paleis staat een beeld van *Koningin Wilhelmina*, gemaakt door *Charlotte van Pallandt*. De wijk waar je nu bent heet, niet verrassend, het *Hofkwartier*.

Terug naar het Noordeinde en de straat helemaal uitlopen.

Je komt uit op het **Scheveningse Veer**, hier over steken, brug over.

*Als je door zou lopen, de Zeestraat in, kom je na ongeveer 50 mtr. aan de rechterkant bij het Panorama Mesdag. Als je tijd hebt, een mooie voorbereiding op Scheveningen. Daarna terug lopen naar de **Kortenaerkade**.*

Links de **Kortenaerkade** op. Na een paar minuten zie je links aan de overkant de *Koninklijke Stallen*, met wapen en toren. Aan het einde van de kade rechts af de **Anna Paulownastraat** in. Op nr. 15 was in de jaren zeventig/tachtig het Vrouwenhuis.

Doorlopen tot het pleintje met rechts op de bank een bronzen beeld van prinses **Anna Paulowna**, gehuwd met Willem II en koningin van 1840-1849.

Rechtsaf de **Bazarstraat** volgen tot de Zeestraat, oversteken, rechts en dan links de **Sophialaan** in. **Plein 1813/Alexanderstraat** oversteken en de **Sophialaan** vervolgen. Aan het eind links de **Naussaulaan** op. Je loopt nu bijna tegen de oude manege en paardenstallen van koning Willem II aan, waarin nu het kantoor van de VNG (Vereniging van Gemeenten) gevestigd is. Linksaf en doorlopen tot de **Javastraat**. Oversteken, rechtsaf, linksaf, het **Naussauplein** op. Houd de linkerkant aan van deze brede laan.

Vlak na huisnr. 5 linksaf het **Burgemeester de Monchyplein** op voor een blik op de architectuur van de Spaanse architect *Ricardo Bofill*. Weer terug op het **Nassauplein** weg vervolgen. Op nr. 15 is het unieke *Damesleesmuseum* gevestigd. Aan het einde van het Naussauplein oversteken. Klein stukje rechts, dan links de **Bankastraat** in. U bent nu in de *Archipelbuurt*. **Bankaplein** oversteken en rechtdoor de Bankastraat vervolgen, dan links de **Kerkhoflaan** in.

Bij de **R.K. Begraafplaats** (nr. 10) oversteken en via oude dubbele poort de **Scheveningse bosjes** in. Doorlopen tot trap, naar boven en voor de bank het derde pad nemen (tellen vanaf rechts). Rechtdoor bij kruising met fietspad. Het volgende fietspad (rechts) ook oversteken, daarna links het voetpad op (parallel aan fietspad). Voor een derde keer het fietspad over, rechtdoor. Bij T-kruising links aanhouden; bij V-splitsing rechts aanhouden. Doorlopen tot drukke weg. Op trottoir blijven lopen tot kruising. Bij stoplichten rechts. *Recht voor je een beeld van Marthe Röling*. De weg oversteken.

Op de hoek een Shell pomp/winkel. Voorlangs de pompen lopen tot je bij de **Van Stolkweg** komt, daar links afslaan. (rechts het *Crowne Plaza Promenade Hotel*). Bij de kruising rechts de **Hogeweg** in; rechts aanhouden. Doodlopende weg in. Even voorbij het beeld *Englandspiel* het wandelpad linksaf naar beneden. Je hebt het water van de *Waterpartij* aan de linkerhand. Eerst het bovenpad aanhouden, bij trap links naar beneden, dan rechtsaf en het pad rond *Waterpartij* volgen.

Na de bocht kun je rechts achterom kijkend het Indisch Monument zien, een bronzen beeldengroep ter herdenking van de slachtoffers van de Japanse bezetter van Nederlands-Indië tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Bij een asfaltweg links aanhouden en pad vervolgen tot aan een brug met witgeverfde relingen. Hier linksaf de **Haringkade** op. Na de brug meteen links de **Duinweg** in. Na ongeveer 20 mtr. rechts omhoog een geasfalteerd duinpad op, links aanhouden tot kruising met asfaltweg (Duinweg). Rechts afslaan en (opnieuw) de **Hogeweg** op; rechts aanhouden.

De eerste weg rechts in, de **Parkweg**. Bij nr. 15 (*Libische Ambassade*) oversteken en het voetgangerspad op. Bij een weg oversteken, het voetpad vervolgen en uitlopen tot het einde. Dan een klein stukje links de **Kanaalweg** op en bij een zebrapad oversteken. De **Scheveningseweg** op, trottoir volgen. Na ongeveer twee minuten is rechts de **R.K. Antonius Abt Kerk**, een Rijksmonument; architect Pierre Cuypers. Een absolute aanrader!

Binnen o.a. een mozaïek (2 milj. steentjes) van Antoon Molkenboer ter nagedachtenis aan cholera-epidemie in 1848. Op de mozaïek zijn o.a. vrouwen in Scheveningse dracht te zien. Regelmatig open ter bezichtiging. Als de kerkdeur open is loop even binnen.

Dan even doorlopen tot kruispunt, langs kiosk *Friends*. Links na *Friends* via zebrapad de **Scheveningseweg** oversteken. Op de hoek is *café Zo, Zoet & Zout*. Ga rechts van het café het smeedijzeren poort door met de tekst *Ter Navolging*, pad omhoog. Opnieuw door een poort, *Loci e Image* van *Leontine Lieffering*. Je komt nu op een klein kerkhofje, ga rechts de poort in de muur door. Meteen links aan de muur een gedenkplaat van *Elizabeth (Aagje) Wolff* en *Agatha (Betje) Deken*, beroemd geworden door hun brievenroman *Historie van Mejuffrouw Sara Burgerhart*. Ze stierven in 1804, vier dagen na elkaar.

Keer terug naar de straat. Linksaf de **Willemstraat** in. Dan rechtdoor de **Keizerstraat** in, hoofdstraat van *Scheveningen-dorp*. Aan het einde van de Keizerstraat staat de Oude Kerk. Bij de kerk banken met afbeeldingen van het werk van zeeschilder *Mesdag*. Loop rechtdoor naar boven. Je staat nu op de boulevard en het eindpunt van de wandeling: het bronzen beeld van de *Vissersvrouw (Gerard Bakker; 1982)*. Op de sokkel de tekst: *‘Voor allen die uitvoeren en niet terugkeerden.’*

Bij de *Vissersvrouw* kun je rechtsaf de boulevard op, richting *Kurhaus*. Je passeert dan *Museum Beelden aan Zee*. Geniet ook even van het mooie Noordzeestrand. Aan de stadzijde van het *Kurhaus* is de tramhalte van lijn 9 naar het Centraal Station (richting *Vrederust*).

Bij de *Vissersvrouw* kan je ook linksaf de boulevard op, richting haven. Ruim voor de haven is de tramhalte van lijn 11 richting Station *Hollands Spoor* (van HS kan je ook met de tram naar CS).

Op een damespad wandel je nooit alleen